

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 478/2016-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. júla 2016 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti DARTS, spol. s r. o., Brigádnická 2, Košice, zastúpenej advokátkou JUDr. Monikou Ilčišínovou, Herľanská 547, Vranou nad Topľou, pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Obo/53/2012 z 29. júla 2013 a sp. zn. 1 Obdo V 4/2014 z 28. mája 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti DARTS, spol. s r. o., **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. októbra 2015 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti DARTS, spol. s r. o., Brigádnická 2, Košice (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) uzneseniami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Obo/53/2012 z 29. júla 2013 a sp. zn. 1 Obdo V 4/2014 z 28. mája 2015.

Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva, že žalobou doručenou Krajskému súdu v Bratislava (ďalej len „krajský súd“) 21. novembra 2003 sa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“), domáhal proti obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“), uloženia povinnosti podať príslušnému centrálnemu depozitárovi cenných papierov žiadosť o vykonanie zmien zápisu v zozname akcionárov žalovanej v prospech žalobcu, a ak tak neurobí, nahradiť prejav vôle žalovanej rozhodnutím súdu.

Krajský súd uznesením č. k. 7 Cbs/84/2005-538 zo 17. apríla 2012 pripustil, aby z konania vystúpil žalobca a na jeho miesto do konania vstúpila sťažovateľka, ktorá v zmysle zmluvy o postúpení pohľadávky uzatvorenej 30. augusta 2005 nadobudla „pohľadávku v sume 1 815 758, -Sk s prísl., ktorú, podľa tvrdenia žalobcu, mal doterajší žalobca voči dlžníkovi Slovenská republika – Ministerstvo financií Slovenskej republiky titulom náhrad škody podľa zák. č. 58/1969 Zb. a je prejednávaná Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 21 C/57/04. Dodatkom č. 2 zo dňa 10. 01. 2011 k zmluve o postúpení pohľadávky zo dňa 30. 08. 2005 postúpil postupca postupníkovi aj všetky práva a nároky vyvolané a súvisiace s uplatňovaním vyššie uvedenej pohľadávky a ktoré sú prejednávané na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 7 Cbs/84/2005. Podaním zo dňa 02. 03. 2011 obchodná spoločnosť DARTS, spol. s r. o., Košice, so zámenou účastníkov vyjadrila súhlas.“.

Na základe odvolania žalovanej a vedľajšieho účastníka na strane žalovanej najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 Obo/53/2012 z 29. júla 2013 uvedené uznesenie krajského súdu zmenil tak, že návrh na pripustenie, aby z konania vystúpil žalobca a na jeho miesto do konania vstúpila sťažovateľka, zamietol. V odôvodnení tohto uznesenia najvyšší súd krajskému súdu vytkol, že „nedostatočne zistil skutkový stav“, pričom vychádzajúc z predložených listinných dôkazov na rozdiel od krajského súdu nepovažoval, resp.

nepovažoval za preukázané, „že po začatí konania o nahradenie prejavu vôle nastala právna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv a povinností, o ktorých sa koná v konaní vedenom na krajskom súde pod č. k. 7 Cbs/84/2005“.

Proti uvedenému uzneseniu najvyššieho súdu podala sťažovateľka dovolanie, v ktorom vyjadrila názor, že „predpokladom, aby súd vyhovel návrhu v zmysle § 92 ods. 2 a 3 O. s. p., je preukázanie splnenia formálnych podmienok spočívajúcich v tom, že nastala právna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práva na iného, ďalej, že sa táto právna skutočnosť týka práva alebo povinností doterajšieho účastníka konania, že táto skutočnosť nastala po začatí konania a že nadobúdateľ práva súhlasí so vstupom do konania, ak má nastúpiť na miesto doterajšieho navrhovateľa. V štádiu, pri ktorom súd posudzuje splnenie uvedených predpokladov, skúma tvrdenia, z ktorých sa vyvodzuje opodstatnenosť takéhoto procesného návrhu, len z hľadiska ich možnosti (spôsobilosti) vyvolať tvrdý právny účinok – prevod alebo prechod práva na iného... Samotné posúdenie toho, či k prevodu alebo prechodu práva skutočne došlo, je vyhradené až rozhodnutiu vo veci samej (v rámci skúmania danosti vecnej legitímácie účastníka konania)“. Sťažovateľka zároveň poukázala na skutočnosť, že najvyšší súd „v takmer identickej veci“ uznesením sp. zn. 2 Obo 72/2016 zo 16. apríla 2013 potvrdil uznesenie krajského súdu sp. zn. 7 Cbs/86/2005 z 10. októbra 2012, ktorým pripustil, aby z konania na strane žalobcov vystúpili žalobcovia a na ich miesto vstúpila sťažovateľka (ďalej len „súvisiace uznesenie“).

Na základe podaného dovolania najvyšší súd preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, pričom dospel k záveru, že nie je dôvodné, preto ho v zmysle § 243b ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) zamietol.

Sťažovateľka s poukazom na súvisiace uznesenie najvyššieho súdu, ako aj „ďalšie štyri právoplatné uznesenia prvostupňových súdov, ktoré rozhodli o pripustení, aby do konania vstúpila spoločnosť DARTS spol. s r. o. Košice na miesto pôvodných žalobcov“, ktoré „boli vydané na základe Zmlúv o postúpení pohľadávok zo dňa 30. 8. 2005, ktoré

sťažovateľ uzatvoril s pôvodnými žalobcami“, v sťažnosti namieta, že „*ak Najvyšší súd SR v obdobnej veci, na základe takmer identických dôkazov skôr rozhodol, že pripustil zámenu účastníka na strane žalobcu, tak iný senát Najvyššieho súdu by mal rozhodnúť obdobne a nie protichodne*“. Sťažovateľka preto vyjadruje presvedčenie, že „*v tomto prípade došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu spočívajúceho v princípe predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, keď súčasťou uvedeného princípu je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď, teda to, že obdobné situácie musia byť rovnakým spôsobom právne posudzované*“.

Na základe uvedeného sťažovateľka v petite žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že uzneseniami najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obo/53/2012 z 29. júla 2013 a sp. zn. 1 Obdo V 4/2014 z 28. mája 2015 bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby obe napadnuté uznesenia zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a aby sťažovateľke priznal náhradu trov právneho zastúpenia v sume 296,44 €.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Predmetom sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obo/53/2012 z 29. júla 2013, ktorým zmenil uznesenie krajského súdu č. k. 7 Cbs/84/2005-538 zo 17. apríla 2012 tak, že návrh žalobcu na pripustenie, aby z konania vystúpil a na jeho miesto do konania vstúpila sťažovateľka, zamietol; ako aj uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo V 4/2014 z 28. mája 2015, ktorým zamietol dovolanie sťažovateľky proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu.

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka v sťažnosti koncipovanej kvalifikovanou právnu zástupkyňou nezohľadnila, resp. nerozlíšila funkčnú príslušnosť najvyššieho súdu, ktorý v prvom prípade rozhodoval ako odvolací súd a v druhom prípade ako dovolací súd, a tejto skutočnosti neprispôsobila ani odôvodnenie svojej sťažnosti, ktoré je jednou zo všeobecných náležitostí návrhu na začatie konania pred ústavným súdom (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

Z rozhodovacej činnosti ústavného súdu pritom vyplýva, že sťažovateľke aj jej právnej zástupkyni je známa judikatúra ústavného súdu týkajúca sa jeho oprávnenia preskúmať a posudzovať právne názory všeobecných súdov vo vzťahu k obsahu označených práv. Napriek tejto skutočnosti sťažovateľka, poukazujúc sa existenciu rozdielnej judikatúry všeobecných súdov, v sťažnosti najvyššiemu súdu vo všeobecnosti vytýka len to, že v danej veci rozhodol „protichodne“, keďže „v obdobnej veci, na základe takmer identických dôkazov skôr rozhodol, že pripustil zámenu účastníka na strane žalobcu“.

Ústavný súd už v uznesení sp. zn. II. ÚS 117/05 z 11. mája 2005 zdôraznil, že: „Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom.“

Nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania ústavný súd nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti, keďže na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom, ako aj publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako takéto nedostatky posudzuje (napr. IV. ÚS 77/08, I. ÚS 368/2010, IV. ÚS 322/2010, IV. ÚS 399/2010, III. ÚS 357/2010, III. ÚS 267/2010, II. ÚS 309/2010, III. ÚS 262/2010, III. ÚS 210/2010, I. ÚS 162/2010, IV. ÚS 234/2010, III. ÚS 206/2010, IV. ÚS 159/2010, IV. ÚS 213/2010, IV. ÚS 134/2010, I. ÚS 57/2015, I. ÚS 337/2015).

K námietke porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obo/53/2012 z 29. júla 2013

V čl. 127 ods. 1 ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, podľa ktorého môže ústavný súd konať o namietanom porušení práv sťažovateľov a vecne sa zaoberať predloženými sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovatelia nemôžu domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovatelia môžu domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06).

Ústavný súd v tejto súvislosti predstavuje ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obo/53/2012 z 29. júla 2013 podala sťažovateľka dovolanie, ktorého prípustnosť vyplývala z § 239 ods. 1 písm. a) OSP a ako také ho najvyšší súd prejednal a uznesením sp. zn. 1 Obdo V 4/2014 z 28. mája 2015 o ňom aj rozhodol. Keďže napadnuté uznesenie odvolacieho súdu bolo predmetom súdneho prieskumu realizovaného dovolacím súdom, ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol

podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

K námietke porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo V 4/2014 z 28. mája 2015

Vo vzťahu k sťažovateľkou uplatnenej argumentácii týkajúcej sa existencie rozdielnej judikatúry všeobecných súdov, ktorou odôvodňuje porušenie označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ústavný súd poukazuje na to, že mu neprislúcha zjednocovať *in abstracto* judikatúru všeobecných súdov a suplovať právomoc, ktorá je podľa § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) zverená najvyššiemu súdu.

V tejto súvislosti už najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 1 Cdo 185/2006 z 1. októbra 2013 vyslovil, že je tým orgánom verejnej moci, ktorý *„ex lege sleduje a vyhodnocuje právoplatné rozhodnutia súdov v občianskom súdnom konaní a na ich základe, v záujme jednotného rozhodovania súdov, zaujíma stanoviská k ich rozhodovacej činnosti vo veciach určitého druhu alebo charakteru, a tak predurčuje ich následný postup aj v iných obdobných veciach“*, pričom *„ak bol k určitej právnej otázke vyslovený právny názor v stanovisku najvyššieho súdu, sú všetky súdy všeobecných súdov, vrátane samotného najvyššieho súdu, povinné pri svojom rozhodovaní z neho vychádzať, lebo stanovisko je pre ne záväzná“*.

Zákonnou podmienkou využitia právomoci jednotlivých kolégií najvyššieho súdu podľa § 21 ods. 3 písm. a) zákona o súdoch je zistenie, že došlo k výkladovým rozdielnostiam v právoplatných rozhodnutiach senátov toho istého kolégia. Cez túto podmienku zjednocovacia právomoc kolégií najvyššieho súdu prirodzene napĺňa stabilne judikovanú požiadavku ústavného súdu, podľa ktorej k imanentným znakom právneho štátu patrí neodmysliteľne aj princíp právnej istoty (napr. PL. ÚS 36/95), ktorého súčasťou je tiež

požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99).

Netreba však opomínať, že vývoj právnych názorov všeobecných súdov v právne obdobných prípadoch nemožno automaticky stotožňovať s porušením základného práva na súdnu ochranu, pokiaľ je prípadná odlišnosť týchto právnych názorov založená na racionálnej právnej argumentácii. Je pritom vecou (a najmä povinnosťou) vo veci konajúcich všeobecných súdov vysporiadať sa nielen so zákonnosťou, ale aj ústavnosťou svojich rozhodnutí (čl. 144 ods. 1 ústavy, m. m. III. ÚS 595/2012).

Rozdielna judikatúra v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach je prirodzenou súčasťou vnútroštátneho súdneho systému, resp. každého súdneho systému, ktorý nie je založený na precedensoch ako prameňoch práva (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Beian v. Rumunsko zo 6. 12. 2007).

K rozdielnej judikatúre preto prirodzene dochádza aj na úrovni najvyššej súdnej inštalácie. Z hľadiska princípu právnej istoty je však dôležité, aby táto inštalácia pôsobila ako regulátor konfliktov judikatúry a aby uplatňovala mechanizmus, ktorý zjednotí rozdielne právne názory súdov v skutkovo rovnakých alebo podobných veciach.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd preskúmaním napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorým zamietol dovolanie sťažovateľky z dôvodu, že „žalobca nepreukázal, že po začatí konania nastala taká právna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod jeho uplatnených v konaní práv, a teda nesplnil predpoklad pre rozhodnutie, ktorým jeho návrhu na zmenu účastníka v konaní na strane žalobcu mohlo byť vyhovené“, dospel k záveru, že sťažovateľkou uplatnená, veľmi strohá argumentácia, nie je v žiadnom prípade spôsobilá spochybniť záver najvyššieho súdu.

Najvyšší súd pri svojom rozhodovaní vychádzal zo skutkových okolností konkrétneho prípadu, svoje rozhodnutie odôvodnil zrozumiteľným a dostatočne logickým spôsobom, nepopierajúc pritom účel a zmysel aplikovaných ustanovení Občianskeho

súdneho poriadku, preto jeho závery možno z ústavnoprávneho hľadiska považovať za akceptovateľné a udržateľné.

Skutočnosť, že sťažovateľka s právnym názorom krajského súdu nesúhlasí, sama osebe nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným.

Napokon, aj sťažovateľka v predloženej sťažnosti pripúšťa, že dôkazy žalobcu, ktorými disponoval najvyšší súd v dovolacom konaní, neboli úplne identické s tými, ktoré na základe návrhu žalobcu vykonali všeobecné sudy v iných konaniach vedených pred nimi.

Keďže ústavný súd pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti nezistil žiadne skutočnosti nasvedčujúce priamej súvislosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a sťažovateľkou označenými právami, jej sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Z uvedeného dôvodu bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v petite sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. júla 2016